

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

JONSTRUPBOGEN

34TE BIND

1 9 5 7

REDIGERET AF VIKTOR PEDERSEN

KØBENHAVN
JONSTRUPSAMFUNDETS FORLAG · WILH. THOMSEN
ORDRUPHØJVEJ 24 · CHARLOTTENLUND
1957

INDHOLDSFORTEGNELSE

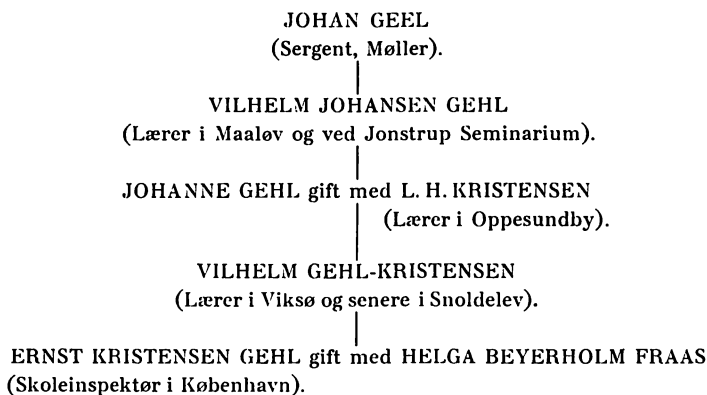
	Side
Ernst Gehl: Udsnit af min slægts historie.....	3—21
Førstelærer Vald. Mortensen.....	22—25
Seminarielærer, cand. theol. Olaf Kejser	26—29
Skoleinspektør, redaktør H. Bahne Jensen	30—36
Fra jonstruppernes verden	37—42
Gerda Gammelgård: Årets gang på Jonstrup	43—46
Afgangseksamen 1956	47
Regnskab og styrelse	48

ERNST GEHL

UDSNIT AF MIN SLÆGTS HISTORIE

Min Slægt har paa forskellig Maade haft Forbindelse med Jonstrup Seminarium gennem halvandet Hundrede Aar. Mange Medlemmer af den er udgaaet derfra som Lærere, min Oldefader var Lærer ved Seminariet, min Farmoders Broder var Økonom, min Hustrus Morfader var Seminarielærer paa Jonstrup, og jeg selv er dimitteret derfra og har været Formand for Jonstrupsamfundet i 10 Aar. For at lette Forstaaelsen af Slægtshistorien bringer jeg et kort Uddrag af min Stamtavle:

Min Tipoldefader

JOHAN GEEL

Familien Gehls Stamtavle stopper brat op ved min Tipoldefader, og det er af gode Grunde umuligt at naa længere tilbage; thi han dukkede op fra det ukendte. En Overlevering i Slægten beretter, at i en haard Storm (formodentlig o. 1770) blev en Skibsdreng skyllet levende i Land fra et strandet Skib paa Jyllands Vestkyst. Om der har været flere overlevende, ved man

ikke, men Skibsdrengen var min Tipoldefader *Johan Geel* Skibet var engelsk, men det er muligt, at Navnet *Geel* (han stavede det med dobbelt e) stammer fra Holland. Gode Menne-sker tog sig af ham, og han kom i Huset paa »Lille Mølle«, der hørte under Skafføegaard i Randers Amt. Her voksede han op og blev senere Sergent. Derefter giftede han sig med Datteren paa »Lille Mølle«, Rebekka Katrine Kisling, og overtog selv Møllen. *Johan Geel* døde 1803 og efterlod sig fem Sønner og een Datter. De fire Sønner havde Efternavnet *Johansen*, men en af dem, min Oldefader *Vilhelm*, bevarede navnet *Gehl*, idet han dog ændrede Stavemaaden. *Johan Geel* var to Gange gift. Hans første Hustru døde 1798; derefter giftede han sig med Mette Jensdatter, med hvem han havde en Datter, der døde som Barn. Efter *Johan Geels* Død skiftede hans Enke med de fem Børn af hans første Ægteskab, hver af Sønnerne modtog en Arv paa 35 Rd. 1 M. 10 Skl., Datteren 17 Rd. 3 M. 13 Skl. Dengang arvede Døtrene kun halvt.

Min Oldefader

VILHELM JOHANSEN GEHL

Vilhelm Gehl blev født d. 31. December 1785 i Hvilsager By, Randers Amt. Ved Faderens Død var han i Hjemmet paa »Lille Mølle«, men herefter havde han Ophold rimeligvis som Møllersvend paa forskellige Møller, bl. a. i Randers. Her kom han i Forbindelse med Skolelærer *Svenning Hem*, der under-viste ham og sendte en Ansøgning til Kommissionen for Semi-narier om Optagelse paa *Blaagaards* Seminarium (Forstan-der Saxtorph). Fra Kommissionen modtog *Hem* et Svar un-derskrevet af *Nic. Balle* og *Münter*. Svaret meddelte, at *Gehl* kunde optages paa Seminariet 1. Maj 1806. Paa den Tid kunde Eleverne optages uden Prøve. Han blev dimitteret fra *Blaagaard* 1. Maj 1809 med Karakteren: »Meget Duelig«. I hans Eksa-mensbevis bemærkes, at han har været »Opsynsmand« fra 1. Maj 1807. Eksamensbeviset, der er udstedt 18. Maj 1809, er underskrevet af *Schimmelmänn, C. D. F. Reventlow, Nic. E. Balle, Arctander* og *F. Münter*.

Det blev af afgørende Betydning for den unge dygtige Seminarist, at han i Seminarietiden fik Professor Franz Nachtegall som Lærer i Gymnastik. Nachtegall, Banebryderen for Gymnastikken her i Landet, havde 1808 oprettet »Det gymnastiske Lærerinstitut for Seminarister og Civile«, og den allerførste, som tog Eksamen herfra, var *V. J. Gehl*. Ved Prøven i Gymnastik, Svømning og Metodik, som han underkastede sig efter Dimissionen, opnaede han Karakteren »Meget Duelig«. Beviset er underskrevet af Professor F. Nachtegall.

Særlig har han udmærket sig i Svømning, hvilket har foranlediget Prof. Nachtegall til at indsende en Indberetning til *Frederik VI*. Som Svar paa denne Indberetning kom følgende Skrivelse:

»Af din Rapport af 11. ds. ser vi med Velbehag, at Skolelærer Gehl fra det Blaagaardske Seminarium efter afholdt Svømmeprøve udi en Tid af 3 Timer 25 Min. har svømmet 6600 Alen uden at hvile, og da denne Færdighed i saa kort Tid er usædvanlig, saa haver du at tilkendegive ham Vor Tilfredshed«.

Hovedvagten i København d. 21. Juli 1809.

Frederik R.

Med Skrivelsen fulgte som Gave et Rejsekrin forsynet med Sølvplade, hvorpaa Gehls Navn var indgraveret. Dette Skrin er gaaet i Arv i Slægten og befinder sig nu hos mig.

Den 31. August 1809 udnævntes Gehl af Skoledirektionen for Københavns Amt til Lærer og Kirkesanger i Maaløv; denne Udnævnelse approberedes af Sjællands Biskop F. Münter d. 21. November 1809. I 1819 blev Gehl udnævnt til Over-Brandmester med Tilsyn af alt Materiel i Kirke Værløse, Ballerup, Maaløv og Smørum Sogn. Medens Gehl var Lærer i Maaløv, virkede han samtidig som Gymnastiklærer ved Seminariet, ligesom han ogsaa modtog Seminariets Elever til Praktik i Maaløv Skole fra 1809. I 1836 udnævntes han til Dannebrogsmænd.

Vilhelm Gehls store Fortjeneste er det, at han førte Professor Nachtegalls Arbejde for Gymnastikken videre paa Jonstrup og praktiserede de nye Tanker i Maaløv. Maaløv Skole blev en

Foregangsskole paa Gymnastikkens Omraade, det er den første danske Landsbyskole, i hvilken Gymnastik blev indført som fast Undervisningsfag. Faget vakte stor Interesse ogsaa hos Børnenes Forældre, der ofte aflagde Besøg i Skolen for at se den Gymnastik, man der udførte.

At Vilhelm Gehl kunde naa saa smukke Resultater i sit Pionerarbejde for Gymnastikken paa Jonstrup og i Maaløv, skyldes naturligvis i første Række hans egen Indsats, men ogsaa at han havde en fortrinlig Støtte i sine to Foresatte, Forstander Saxtorph paa Jonstrup og Provst Jens Riddermand Schiøth i Ballestrup. Som Bevis paa det smukke Samarbejde mellem Schiøth og Gehl kan anføres, at Gehl opkaldte en af sine Sønner efter Provsten; det var Jens Riddermand Gehl, der først virkede som Lærer i Maaløv fra 1848 til 1858 og dernæst som Økonom paa Seminariet indtil sin Død i 1877.

Vilh. Gehl var gift med Ellen Marcussen, Datter af Lærer Marcussen i Vangede, og der var fem Børn i Ægteskabet. Da de alle havde Tilknytning til Jonstrup, skal de nævnes her:

Vilhelmine, g. m. Lærer Petersen, Ejby ved Køge (dim. fra Jonstrup).

Riddermand Gehl, som nævnt Lærer i Maaløv, derefter Økonom paa Jonstrup.

Andreas Gehl, Lærer i Thorslunde. (Hans ugifte Datter Bøllette Gehl testamenterede ved sin Død sit Hus i Thorslunde til Danmarks Lærerforening.)

Johanne Gehl, min farmoder.

Johan Casper Gehl, Lærer i Maaløv 1840 til sin Død 1848.

Vilhelm Gehl virkede i Maaløv Skole til sin Død 2. Januar 1840. Hans Død blev averteret i »Berlingske Tidende« for 5. Januar 1840, mærkeligt nok i det Nummer, som indeholdt Sørvedigte over Frederik VI. Under Dødsanmeldelsen findes et lille Digt, hvoraf et Par Vers skal citeres:

»Død! du kom. Utrættet Virksomhed
Lagde du paa tunge Tabets Baare.
Slumrer rolig du i Gravens Fred.
Du, hvis Minde signe skal vor Taare.«

»Han har vundet. Sejrens skønne Krans
Om forklarte Tinding monne gløde;
Himmelluttret, i en himmelsk Sands,
Ham omstraaler Hissets Morgenrøde.«

Vilhelm Gehl blev jordet paa Maaløv Kirkegaard. Hans Enke købte et Hus ved Siden af Skolen, hvor hun levede til sin Død den 20. Oktober 1866.

Min Bedstefader

LAUST HANSEN KRISTENSEN

Min Bedstefader Laust Hansen Kristensen blev født den 2. Februar 1819 i Villebøll i Sønderjylland. Hans Fader var Skibsfører, senere Landmand Christen Hansen gift med Johanne Lauritsdatter.

Laust Hansen Kristensens Bedstefader havde ejet »Teglgaarden« ved Løgumkloster og havde 12 sønner og 2 Døtre, den næstældste var Christen Hansen, der var Skibsfører. Ved et Forlis ved Hollands Kyst mistede han alt, hvad han ejede og førte derefter en Tid franske Skibe under Napoleonskrigene. Senere forliste han ved Arkangelsk og gik med sit Mandskab i en streng Vinter til Fods til Sct. Petersborg. Han førte endnu et Par Aar Skibe, men Sømandslivet blev paa Grund af Krigene saa besværligt, at han i 1813 købte »Nissumgaard« i Foldingbro med tilhørende Kro.

Han købte Gaarden i en meget dyr Tid, hvor en Tønde Rug kostede 200 Rdl. Under Statsbankerotten mistede han næsten alt, hvad han ejede; saa meget blev dog reddet, at han for 1200 Rdl. købte et lille Sted paa 3 Td. Hartkorn i Villebøll ved Ribe. Her levede han til sin Død 1827. Da Præsten kom for at give ham Alterets Sacramente, talte denne om Høsten og meget andet end det, der laa »den gamle Skipper« paa Hjerte, hvorfor han frabad sig nogen Ligtale.

En Datter, der var gift, overtog Stedet, og her boede Enken med sine Børn, ialt var der 8; min Bedstefader var den yngste i Flokken.

Ved Skiftet havde Enken solgt en Del. En Kvie kostede da 4 Rdl., 1 Td. Rug 1 Rdl., 1 Td. Byg $2\frac{1}{2}$ Mark lybsk.

Min Bedstefader begyndte sin Skolegang, da han var 5 Aar gammel. En Skolestue fandtes ikke, men Beboerne antog fra Mikkelsdag til Paaske en ung Mand som Lærer, og sammen med denne Lærer vandrede Børnene paa Omgang hos Beboerne. Ikke altid fik de et Værelse for sig selv, men maatte undertiden benytte samme Stue som Folkene. Hans første Bog var en Katekismus, og Oplæsningen foregik af det ny Testamente, Balles Lærebog blev lært og enkelte Salmer. Der blev undervist i Regning, Skrivning og Retskrivning. En tysk Regnebog var hans Yndlingsstudium, og ofte græd han, naar ingen kunde hjælpe ham med de svære Opgaver. En lille tysk Bog med Evangelierne brugte han som Hjælpemiddel til at lære Tysk, idet han havde de danske Evangelier ved Siden af.

Da Søsteren havde faaet en Søn, sad han ofte ved Vuggen. og da han meget gerne ville læse, bandt han et Reb fra Vuggen til den ene Fod, saa han kunde sidde ved Bordet og læse. Bibelen var næsten den eneste Lektüre. Han fik dog fat paa »Holger Danskes Krønike« og »Tusind og en Nat«, men det var Rariteter.

13 Aar gammel blev han i 1832 ansat som Vinterlærer i Hjortvad, nær ved Hjemmet, og fik i Løn 3 Rdl. for hele Vinteren, samt Kost og Logi og Vask. Han underviste 14 Børn i Alderen fra 6—15 Aar.

1833 blev han ansat som Huslærer for nogle Smaa børn hos en Løjtnant Ohmann, der var ansat ved Grænsetoldvæsenet. Lønnen var her 4 Rdl.

Fra Efteraaret 1834 begyndte Konfirmationsforberedelsen hos Pastor Angel i Hjortlund. Vejen hertil var $1\frac{1}{2}$ Mil. I 4 Vintre virkede han som Vinterlærer i Aatte ved Foldingbro. Lønnen var 5 Rdl. den første Vinter og siden 1 Rdl. aarlig i Tilskud. samt Kost, Logis og Vask paa Omgang hos Beboerne. Her befandt han sig godt og gik til Dans med de unge og til Selskab hos de ældre.

Under hans Ophold her døde hans Moder 1838, hvilket var ham en stor og oprigtig Sorg, da han holdt meget af hende. Hun blev begravet ved Siden af sin Mand paa Kalslunde Kirkegaard.

I 1839 grasserede Kopper, og han blev ogsaa angrebet og laa bevidstløs i et Par Dage, men hente Læge var der ikke Tale om. Han havde nu faaet Lyst til Lærergerning, og 1. Juli 1839 tiltraadte han som konstitueret Lærer i Tved og Tange ved Ribe. Her fik han 32 Rdl. om Aaret og alt frit. Opholdet her mindes han med stor Glæde, og Lysten til Lærergerningen blev større, men Pengene manglede, og Soldatertiden forestod.

I Juli 1841 maatte han melde sig som Soldat i Helsingør, her laa han som Grenader 1 Aar og oplevede, at Helsingør fik sit første Dampskib. Aaret efter kom han til København, Sølvgades Kaserne. Hans Kaptajn interesserede sig for ham, og en Ansøgning blev sendt til Chr. d. VIII med Anmodning om Optagelse paa Jonstrup Seminarium. Ansøgningen blev bevilget, og hans Kaptajn viste en uskrømtet Glæde, ønskede ham til Lykke sammen med de øvrige Officerer. Efter Permission om Efteraaret fik han en Plads hos en Vinhandler Kristensen, hos hvem han fik et andet Hjem. Om Vinteren gik han til Forberedelse hos en Kommander-Sergent Kristensen, der i sin Tid havde bestaaet Prøven til Seminariet, men dog foretrukket Hæren — senere blev han Kaptajn i 1849. I Foraaret 1844 blev han optaget paa Jonstrup, hvor Etatsraad Jensen var Forstander.

Han befandt sig vel blandt Kammeraterne; denne Klasse var den første, der foretog en samlet Skovtur, som gik til Dyrehaven. Ved den første Juleeksamen blev han Duks i sin Klasse, en Plads, han beholdt gennem alle tre Klasser. I Betz's Udtalelse om Etatsraad Jensen findes følgende: »En Elev i yngste Klasse, som nød vel fortjent Agtelse, var Duxen Laust Hansen Kristensen, en Jyde, en grunddygtig og selvstændig Personlighed. Hans foresatte i hans Soldatertid udvirkede for ham en kongelig Resolution, hvorved der tildeltes ham fulde tre Aars Friplads paa Jonstrup, noget hidtil uhørt, da ellers ingen fik tildelt Friplads, før han efter et Aars Ophold paa Seminariet anbefaledes af Forstanderen.«.

Den første Sommerferie blev tilbragt hos Vinhandler Kristensen i København. Eleverne var bange for, at han skulde arbejde for Vinhandleren, da dette sikkert vilde vække Forargelse og udsætte ham for en Irettesættelse hos Professoren. Han lo deraf og sagde, at han vilde ønske, at Professoren vilde omtale det,

saa skulde han nok sige sin Mening om, hvad der var vanærende. Den anden Sommerferie tilbragte han i sin Hjemegn og i Haderslev, hvor en Søster var gift, samt i Kristiansfeld, hvor han havde en Broder, der tilhørte Hernhuttersamfundet.

Turen fra Jonstrup til Haderslev varede 18 Timer 12 Min., det meste af Turen blev tilbagelagt til Fods. Det var paa den Tid Skik at give Lærerne en Gave ved deres Fødselsdag. Laust Hansen Kristensen, der som Duks skulde foretage Indsamlingen og Overrækkelsen, mente, at en saadan Gave i Fællesskab ikke altid var Udtryk for Hengivenhed, og derfor ikke havde nogen Betydning; dette resulterede i, at disse Gaver for Fremtiden ophørte. Professoren følte sig noget stødt, og der kom nogle Smaarivninger i den Anledning.

Ved Eksamen blev han foruden i de obligatoriske Fag eksamineret i: Naturlære, Naturhistorie, Verdenshistorie, Matematik. Tegning og Tysk. Karakter: Meget duelig.

Om sin Dimissionsdag 1. Juli 1847 siger han, at den var en af de skønneste i hans Liv. Paa selve Dagen kom Vinhandleren med sin Familie kørende fra København medbringende en Flaskekurv, og saa blev der festet hos Mølleren. Om sit Ophold paa Seminariet har han skrevet: Jeg mindes altid mit Ophold paa Jonstrup med Glæde, vel havde jeg en Del Ubehageligheder. men naar jeg tænker paa Fortiden, vil jeg helst dvæle ved de lyse Minder, af disse har jeg mange. I Omegnen kom jeg hos Riddermann Gehl i Bagsværd og Johan Gehl i Maaløv, Skjoldager i Lyngby samt hos Præsterne Johansen i Sengeløse og Aagaard i Farum.

Gennem Professor Jensen fik han, inden han forlod Seminariet, tilbudt Plads som konstitueret Lærer i Sønderjernløse ved Holbæk, Lønnen var 250 Rdl. aarlig. Dette blev hans første Plads som Lærer. Da Konstitutionen var udløbet, fik han Tilbud om en Plads som Hjælpelærer hos Kantor Mumme i Odense, hvilken Plads han modtog. Medens han var her, døde Chr. VIII i Januar 1848, og i Marts brød Krigen ud. I April blev han indkaldt til Tjeneste i Fredericia.

Kantor Mumme var meget imod, at han meldte sig til Tjeneste, da han som Lærer var fritaget. Men han ønskede at komme med som frivillig og snarest muligt til Fronten. I Fredericia

havde han mange Fataliteter og maatte henvende sig snart her, snart der; omsider kom han dog til Munderingsdepotet, hvor han fik udleveret Klæder og Gevær. Da der imidlertid blev forlangt, at han selv skulde anskaffe sig Tornyster, blev han saa vred, at han afleverede det modtagne Tøj og forlod Fredericia, slaaende alle Soldaternykker af Hovedet. Han fortsatte nu sin Gerning i Odense, hvor Skolen en Tid blev lukket, og Skolestuerne omdannet til Lazaret, særlig kom der mange saarede hertil efter Kampen om Fredericia 6. Juli 1849.

Hen paa Efteraaret modtog han fra Major Lunn, Knabstrup, der havde Kaldsret til Dramstrup Skole, Nørrejernløse Sogn, Tilbud om at modtage Embedet som Lærer. Dette Tilbud blev modtaget, og i Midten af November 1849 begyndte han sin Gerning i Dramstrup Skole, som endnu ikke var helt færdigbygget. Selve Indvielsen fandt dog først Sted efter Nytaar, og i Mellemtiden boede han i Præstegaarden. De 2 første Maaneder fik han ingen Løn, men da han havde sammensparet lidt, klarede han det dog. Skolen var ganske vist ny, men bygget elendigt. Mange af Stenene var saa daarligt brændte, at de opløstes i Vinterens Løb, saa der maatte stoppes Halm i Ydervæggene til Soveværelset; her fandtes ingen Kakkellovn. I Stuen var en Ovn, der var kasseret og solgt for godt Køb af en Sogneforstander; i Skolestuen fandtes en Bilæggerovn, som dog snart blev ombyttet. Skoleloftet blev i dette raa Hus i Løbet af Vinteren snart overtrukket med Is, og lidt efter lidt dannedes hver Nat smaa Istappe, som saa tøde op og forarsagede Regn.

Skolen var bygget paa en aaben Mark, og Haven laa, hvor en gammel Landevej havde gaaet, denne maatte helt kulegraves, før man kunde tænke paa at saa og plante. Af Haven blev bortkørt 30 Læs Sten. Lodden, ca. $4\frac{1}{2}$ Td. Land, var fyldt med Sten baade i og ovenpaa Jorden, og herfra bortkørtes ca. 100 Læs Sten. Boligen blev dog efterhaanden ganske god. I de første Par Aar havde han en Søster til at styre Huset, men den 18. Juli 1851 giftede han sig med Johanne Gehl, Datter af Lærer Johan Gehl i Maaløv.

Livet i Dramstrup formede sig i det hele godt og lykkeligt. idet man levede paa en god Fod med Beboerne og blev venligt modtaget saavel i forskellige Præstegaarde som paa Herregaar-

L. H. Kristensen.

dene: Knabstrup og Dorthealyst. I Dramstrup fødtes deres to Børn, Johanne og Vilhelm Gehl-Kristensen, min Fader. Opholdet i Dramstrup varede til 1858, i hvilket Aar han blev kaldet til Lærer i Jyllinge. Lærerembedet i Jyllinge havde staaet ledigt et lille Aar paa Grund af en Strid om Lønnen. Striden tog sin Begyndelse i 1813, hvilede i store Mellemrum og endte først i 1862, efter at min Bedstefader var flyttet derfra til Oppesundby: her modtog han sit Tilgodehavende 450 Rdl.

I Oppesundby ved Frederikssund virkede han i 29 Aar, ikke blot i sin Skole, men også for sin Stand, saaledes at Navnet L. H. Kristensen, Oppesundby, fik en god Klang blandt Kollager. I Aarene 1865 og 66 havde han i 10 Uger hvert Aar et Kursus i det kemiske Laboratorium paa Veterinær- og Landbohøjskolen i København.

I Ferierne foretog han Rejser rundt om i Landet, saa han lærte det at kende fra Skagen til Gedser. En interessant Skildring har han givet af Livet ved St. Helenes Kilde Sct. Hans Aften. I de store Skolemøder i København, Stockholm og Oslo tog han virksom Del.

Da det blev foreslaaet, at Stiftsmøderne skulde holdes i Roskilde, blev han valgt ind i Bestyrelsen for Sjællands Stifts Skole-

møder — senere har min Fader været Formand her, og jeg selv har ogsaa siddet i Bestyrelsen som Repræsentant for København. Ved en Forhandling om Minister Halls Udkast til en ny Skolelov fremsatte min Bedstefader forskellige Bemærkninger, der til Dels blev taget til Følge ved Fremlæggelsen i Rigsdagen. Ved et andet Møde stillede han Forslag om Tilladelse til at blive fri for at indøve og bruge begge Alfabetet (det danske og latinske) ved Skriveundervisningen; denne Tilladelse blev kort efter givet ved en ministeriel Resolution.

I 1876 udgav han en lille Piece »Retskrivningsregler«. Ved det 3. nordiske Skolemøde i København 1877 indledte han en Diskussion: Bør den danske Skole være en ren Statskole eller en ren Kommuneskole eller en Blanding af begge. Ved det store danske Skolemøde i København 1879, hvortil der var knyttet en Udstilling af Haandarbejder, var min Bedstemoder sammen med Etatsraadinde Valentin ansat som Censorer. De blev begge præsenteret for de Kongelige, som overværede Aabningshøjtideligheden, hvorefter de ledsagede de Kongelige rundt paa Udstillingen. Efter Mødet indbød Ministeren til en Middag paa Skydebanen for en Del Lærere, hvoriblandt ogsaa min Bedstefader. Han siger om dette Møde: Disse Dage vil vi stedse mindes blandt de lyseste i vort paa Afveksling rige Liv.

1880 deltog han i det 4. nordiske Skolemøde i Stockholm med mange Udflugter til adskillige Egne i Sverige. Turen fra København til Stockholm, 2. Kl. med Seksa, Natlogi og Hjemrejse kostede — kr. 28,00. Ogsaa det 5. nordiske Skolemøde i Kristiania deltog han i og foretog flere Udflugter ind i Landet. Forøvrigt havde han her det Uheld at miste sin Tegnebog, som han ikke gensaa mere. 1886 holdtes det 3. store danske Skolemøde, hvor han holdt Foredrag om Enkeforsørgelse. Mødet endte med en Middag paa Angleterre, hvortil Minister Scavenius havde indbudt en Del Lærere. Ogsaa i det nordiske Skolemøde 1890 deltog han, uden dog at deltage i Diskussionen. Efter Skolemødet i København 1879 begyndte han sammen med nogle Lærere at arbejde for Oprettelse af en Brandkasse for Lærerstanden. 200 — 300 tegnede sig straks som Medlemmer, i 1880 blev Lovene affattet, og Bestyrelsen valgt, selv fik han Sæde i denne Bestyrelse og blev der til sin Død 1907.

I Frederikssundskredsen, for hvilken han i en Aarrække var Formand, fremsatte han Forslag om at danne en Understøttelsesfond for Læreres trængende efterladte i Frederiksborg Amt. Den 11. Oktober 1875 dannedes »Understøttelsesforeningen for trængende Enker og Børn efter Skolelærere i Frederiksborg Amt«, og min Bedstefader blev den første Formand. Ved hans 70 Aars Fødselsdag den 2. Februar 1889 blev der af Kolleger indbetalt en Sum til Understøttelsesforeningen, hvis Renter uddeles aarlig som en samlet Portion under Betegnelsen: »L. H. Kristensen af Oppesundbys Legat«. Følgende Skrivelse blev overrakt ham af Bestyrelsen: »De har arbejdet saa meget for vor Skyld, at vi har ment, det var paa Tide, vi anstrengte os lidt for at vise Dem en ringe Opmærksomhed. Vi mener ikke hermed at afdrage paa vor Taknemmelighedsgæld til Dem, men vi mener at kunne glæde Dem med i Flok at tilvejebringe et Vidnesbyrd om vor Højagtelse og om, at Digteren har Ret, naar han siger: Selv om en Livsdag svinder, staar Livets Daad ved Magt. Vi beder Dem i vort Foretagende: Dannelsen af et Legat, som bærer Deres Navn, at se et Varsel om, at med Guds Hjælp skal den Understøttelsesforening, De har dannet, trives og længe, længe minde om Dem«.

Herfra Oppesundby havde min Bedstefader Lejlighed til at fortsætte Forbindelsen med Jonstrup. Afstanden paa ca. 3 Mil var ikke nogen Hindring. Besøget gjaldt ikke blot min Bedstemoders Broder, der var Økonom paa Seminariet, men ogsaa flere af Lærerfamilierne, særlig Beyerholm, med hvem min Bedstefader nu og da fik en L'hombre.

Hjemmet i Oppesundby Skole var et meget gæstfrit Hjem, hvor der kom mange besøgende, ikke blot Byens Beboere, men ogsaa Omegnens Lærerfamilier og mange Venner fra Frederikssund; det kunde ske, at der pludselig rullede en Vogn op fyldt med Frederikssundere, der ønskede en glad Aften i Skolen. Jeg har i mine Drengenaar tilbragt mange fornøjelige Feriedage her, ofte sammen med Fætre og Kusiner, og jeg har kun gode og glade Minder herfra. Min Bedstefader var en venlig og god Mand, som oftest stærkt optaget af sine mange forskellige Hver og Dyrkning af den Lod, der hørte til Embedet. Min Bedstemoder var i Besiddelse af en stor Iagttagelsessevne og var en ud-

mærket Fortæller, livlig og kvik, og vi Børn lyttede med Glæde til hende, naar hun i Skumringstiden lod sit Haandarbejde hvile og fortalte Oplevelser for os.

I 1891 tog Bedstefader sin Afsked, den 11. Maj holdtes en stor Afskedsfest for ham paa Hotel »Isefjord« i Frederikssund. I en Sang fra denne Lejlighed findes følgende Linier:

»Kathederstolen har du grundig slidt,
for Standens Interesser tappert stridt,
og naar du gaar,
rodfæstet staar
den smukke Frugt af nidkær Virken«.

Mine Bedsteforældre flyttede nu til København; ved et Besøg hos Datteren — gift med Lærer Ludvig Jensen i Hømb — døde Bedstemoder 1896 og blev begravet her. Bedstefader flyttede nu til Hømb og boede her til sin Død 1907. Det store Følge ved hans Begravelse viste, at den gamle Lærer ikke var glempt.

Min Fader

VILHELM GEHL-KRISTENSEN

Min Fader Vilhelm Gehl-Kristensen blev født i Dramstrup Skole den 22. Juli 1855. Naar han talte om sit Barndomshjem, var det altid Oppesundby Skole, han mindedes, og mindedes med Glæde. Kammerater fra Drengearene kom han stadig sammen med, naar Lejlighed gaves. I Skolen her under sin Faders Vejledning skabtes Lysten hos ham selv til Lærergerning, men ogsaa Interessen for Lærerstanden vakt i Hjemmet, hvor han mødte saa mange af Datidens Lærere. Kun 16 Aar gammel blev han optaget paa Jonstrup Seminarium under Forstander Driebein.

Jonstrup var for ham ikke noget fremmed og ukendt Sted, da han ofte havde været paa Besøg her sammen med Forældrene hos Morbroderen, Seminariets Økonom. Minderne fra Seminariet dvælede han glad og gerne ved, ofte omtalte han de glade Ture med nogle af sine Kammerater til Oppesundby; da Afstanden fra Seminariet dertil kun var ca. $3\frac{1}{4}$ Mil, afskrækkede Turen

ikke de unge mennesker, naar de kunde faa fornøjelige Timer deraf. Vanskeligt er det at sige, hvor Glæden var størst, hos Eleverne eller Værtsfolkene i Skolen. Fader vedligeholdt Livet igennem Forbindelsen med mange af sine Seminariekammerater; jeg husker saaledes, at han i 1908 havde samlet sin Klasse i Snoldelev Skole, hvor han var Lærer. Blandt kendte i denne Kreds mindes jeg: Viceskoledirektør Rolsted, København, Skoleinspektør R. C. Lassen ligeledes København, samt Skoleinspektør L. Petersen — Rektor Arvins Svigerfader — og Landstingsmand, Skoleinspektør Hvidberg, begge paa Frederiksberg. To Elever af hans samtidige blev hans Svogre, nemlig Lærer Ludvig Jensen, Hømb, der blev gift med hans Søster, og Lærer, Kantor Otto Hansen, Frederikssund, der blev gift med min Moster; to af hans Sønner er Skoleinspektør K. Frigast-Hansen, København, og Vice-Skattedirektør Ejnar Frigast-Hansen, ligeledes København. Endelig skal jeg blandt disse ogsaa nævne min Svigerfader, Skoleinspektør Vald. Fraas, Lyngby, der var en Svigersøn af Seminarielærer Beyerholm, hvis Datterdatter min Kone er; jeg er saaledes knyttet til Seminariet baade gennem min Kones og min egen Slægt. En anden af Faders Venner fra Seminariet var den senere landskendte Overlærer og Redaktør af Folkeskolen Hans Rasmussen, Saxkøbing.

Under sit Seminarieophold havde Fader et Værelse hos Økonomen, hans Morbroder, hvor han kunde trække sig tilbage med sine Bøger, hvilket var en stor Fordel for ham, idet Eleverne ellers var henvist til Spisesalen eller Klasseværelserne, naar de skulde forberede sig. Portnerne har altid spillet en stor Rolle paa Jonstrup, tidligere med et lidt latterligt Skær. Ved et Bal, hvor Damerne fik et Værelse til at klæde sig om i, hørte min Fader følgende Spørgsmaal, som Portneren stillede til Inspektøren: »Hvor skal vi faa en Krambulage, hvor Damerne kan haverere sig?«. Et andet Udtryk fra samme Portner: »Nu har Hans Mortensen igen spildt Fysik paa Bordet«.

Ved 100 Aars Dagen for Blaagaards Seminariums Oprettelse var baade min Fader og Bedstefader til Stede, ligeledes ved Afsløringen af Mindestenen for Etatsraad Jensen i 1892. Ved 100 Aars Dagen for Jonstrup Seminarium 1909 var baade min Fader og jeg til Stede. Ved det tidligere meget omtalte Skolemøde

i København 1890 med Seksaen i Kongens Have var saavel min Fader som Bedstefader til Stede; jeg husker endnu deres Betretning om denne Seksa, hvor Deltagerne sloges om Maden. Den »højere Dimission« er sikkert noget specielt jonstrupsk; naar denne er indført, ved jeg ikke. Blandt min Bedstefaders Papirer har jeg ikke fundet noget »Dimissionsbevis«; derimod har baade Fader og jeg modtaget et saadant. Fader blev dimitteret 1875 og samme Aar ansat som Hjælpelærer hos en gammel Lærer Søborg i Viksø paa Frederikssundsbanen. I 1877 efterfulgte han Søborg som Lærer i Viksø, hvor han virkede til 1891. Kaldsbrevet blev udstedt af Frederiksborg Amts Skoledirektion og Kollats af Biskop Martensen.

I 1878 holdt mine Forældre Bryllup. Moder, Noline Frigast, var Datter af Farver Frigast i Frederikssund, hvor hun havde en stor Del af sin Familie, som vi ofte besøgte. Boligen i Viksø Skole var ret god; da jeg besøgte den i 1952, blev den endnu benyttet som Lærerbolig. I Skolestuen stod de lange Borde med Plads til 6—7 Elever ved hvert Bord; her fik jeg min første Undervisning, og jeg mindes endnu særlig to Fag, der den Gang interesserede mig, nemlig Danmarkshistorie og Regning. Naar denne Interesse stadig har fulgt mig, tillægger jeg Faders Undervisning Grunden dertil. De historiske Begivenheder i vort Land forstod han at skildre paa en levende og anskuelig Maade. saa vi Børn med Glæde lyttede dertil.

Fader var meget afholdt af sine Elever og gik med Lyst op i sin Gerning. Da han i 1891 meddelte Børnene, at han var kaldet til Lærer i Snoldelev, husker jeg, at alle Børnene begyndte at græde. Ogsaa hans Forhold til Beboerne var særdeles godt, og han havde mange personlige Venner blandt dem. Mine Forældre kom meget i Hjemmene, ligesom ogsaa mit Hjem gæstfrit aabnede sig for disse Hjem og mange af Faders Kolleger fra Omegnen, blandt disse var en dengang kendt Lærer Carl Hansen, Stenløse (først Maaløv), kendt fra de store Skolemøder og som Digter af adskillige Sange ved Festligheder paa Jonstrup.

Embedet i Viksø var et lille Embede, Lønnen ca. 1500 Kr. aarlig, og da Familien efterhaanden voksede, vi var ialt 4 Børn, tre Søstre og undertegnede, søgte Fader nu større Embeder; det

lykkedes ham at faa et af Landets dengang største Embeder, nemlig Snoldelev Skole, Roskilde Amt. Embedets Størrelse var 2400 Kr. aarlig; efter de Tidens Forhold en stor Indtægt for et Landsbylærer-Embede, og for mit Hjem betød det økonomisk en stor Fremgang.

Den 18. Februar 1891 blev Fader af Biskop Fog kaldet til Lærer og Kirkesanger i Snoldelev. Den 11. Marts holdt Beboerne en Afskedsfest i Viksø Kro, hvor der af Beboerne blev overrakt et Taffelstue og af gamle Elever et Skrivebord som Gave. Mange Talere tolkede deres Tak for den Omhu og Opofrelse, der var udvist af mine Forældre. Fra gamle Elever blev der givet Udtryk for, at Skolen for dem var blevet et andet Hjem, hvorfor det måtte beklages, at de nu skulde miste deres Lærer. Den 12. Marts i Sne og Regn kørte mine Forældre og jeg — mine Søstre var hos Bedsteforældrene — i aaben Vogn den 3 Mil lange Vej fra Viksø til Snoldelev. Efter Vognen kørte en lang Række Vogne med Flyttegods, idet Gaardejerne i Viksø havde ønsket selv at ledsage mine Forældre til det nye Virkested.

Med Vemod, men ogsaa med Fremtidsforhaabninger tog Hjemmet Afsked med Viksø, hvor saa mange lykkelige Aar var tilbragt. I Modsætning til Viksø Skole var Skolen i Snoldelev ret ny, kun 12 Aar gammel, her var en rummelig og god Lejlighed med 6 Værelser og en ret stor Have.

Skoledistriktet var stort, da der foruden Snoldelev hørte endnu 2 Byer til Distriktet, nemlig Sallev og Hastrup. Paa Sallevs Grund var det, at Snoldelevstenen blev fundet, nu findes den paa Nationalmuseet. En ny Sten har nu rejst sig, men paa Snoldelevs Grund, nemlig en Genforeningssten, hvis Inskription min Fader har affattet. Da Fader kom til Snoldelev, fandtes der ca. 100 Børn fordelt i 2 Klasser, og Antallet af Børn steg i de kommende Aar, saa det blev nødvendigt at oprette et Lærereembede til. Skolen fik nu en Tilbygning og en Lejlighed til Andenlæreren, og Børnene blev fordelt i 4 Klasser, noget senere blev der ogsaa opført en Gymnastiksal.

Den første Andenlærer var Fr. Andkjær, senere Lærer i Karlstrup, og i mange Aar Revisor i »Brandkassen«. Ogsaa i Snoldelev kom Hjemmet snart paa en god Fod med den venlige Be-

Vilhelm Gehl-Kristensen.

folkning. Fader foretog ofte Spadsereture rundt til de mange Hjem, der havde Børn i Skolen, for paa denne Maade at skabe et godt Forhold mellem Skole og Hjem, hvilket ogsaa lykkedes for ham. Vinteraftenerne blev der holdt Aftenskole for Sognets Ungdom, og i Juletiden var der Juletræ og Fest for Børnene og deres Forældre. I 1893 havde Hjemmet den store Sorg at miste en Datter, der kun 9 Aar gammel døde paa Sygehuset i Roskilde af Difteritis, der den Gang var en langt alvorligere Sygdom end nu, hvor man har fundet Serum til Behandling. I nogle Aar var Fader Medlem af Sogneraadet, senere blev han dets Sekretær. I Bestyrelsen for »Roskilde Amts Plejeforening« havde han ogsaa Sæde i flere Aar. Lærerne i Roskildekredsen, D.L.F. 4. Kr., valgte ham til Formand i denne Kreds; som sin Fader havde han ogsaa stor Interesse baade for sin Skole og sin Stand. Han har saaledes ogsaa beklædt Formandsposten i Bestyrelsen for »Roskilde Amts Skolemøder«. Ved min Bedstefaders Død valgtes Fader ind i Bestyrelsen for Lærerstandens Brandforsikring, senere blev han dennes Bestyrelses Formand og fungerede som saadan indtil sin Død 1922. Som Paaskønnelse for sin Gerning blev Fader i 1911 udnævnt til Dannebrogsmænd.

Endnu en stor Sorg ramte Hjemmet her i Snoldelev, idet min

Moder i 1898 afgik ved Døden. Hun havde med Trofasthed og Hjælpsomhed staaet i 20 Aar ved Faders Side, og for os Børn havde hun med ikke mindre Trofasthed og Omhu været den kærlige Moder, som med stor Opofrelse levede og virkede for Hjemmet paa en uselvsk og smuk Maade. Som Faders Minde vil ogsaa hendes blive bevaret i Taknemmelighed og Trofasthed. Senere giftede Fader sig igen med min Moster Charlotte Frigast, der havde været Lærerinde ved det københavnske Skolevæsen.

Den 12. Marts 1916, som var 25 Aars Dagen for Faders Tiltrædelse ved Snoldelev Skole, holdt Beboerne en smuk Fest for ham og overrakte ham en smuk Sølvskaal; fra gamle Elever fik han overrakt et Sølvskrivetøj med Inskription. Ikke mindre end 5 Sange blev afsunget. Jeg citerer nogle Strofer af enkelte:

»Den Hedejord, Du dyrkede, var Barnesjælens Vang.
Dit Maal var ogsaa: Frem af Muld faa Guldets fine Klang,
og Kræfterne blev prøvet, og tit blev Maalet naaet.
Du fandt i Dybet Guldkorn, før Du endnu fik saaget«.

Forfattet og komponeret af tidligere Andenlærer ved Skolen Lærer Holme, nu Lested. Af en tidligere Elevs Sang citeres:

»Vi samlet her i Dag Dig bringe
vor Tak, for hvad Du var og er,
og Hjertets dybe Strenge klinge
igennem Mindets lyse Hær.
Du hjalp og gav os gode Raad —
Gud give Frugter af Din Daad«.

Og endelig fra en af Byens Gaardejere:

»Hvis der var Sorg til Stede
i Hus, i Gaard eller hvor,
Du kom, og det blev en Glæde
at høre Dit Trøstens Ord«.

Disse simple Vers vidner om den Agtelse og Kærlighed, hvormed Fader og hans Gerning blev omfattet af saavel Beboerne som Eleverne. Selv sagde han: Er det lykkedes at udrette noget

godt, har Hjemmene deres store Andel, thi disse har altid støttet Skolen — men Gud alene Æren.

I de senere Aar, hvor Arbejdet som Formand for Lærerstandens Brandkasse krævede et betydeligt Arbejde, maatte han i en Del af Aaret holde Hjælpelærer. Trods store Sorger i Hjemmet, min Moders og Søsters Død, blev Virksomheden i Snoldelev dog en i mange Henseender god Tid for Fader, der fra alle Sider af Beboerne blev mødt med Venlighed og Forstaaelse. Hans Helbred blev dog efterhaanden nedbrudt, og han maatte derfor søge sin Afsked 1921. Han købte en lille Villa ved Gadstrup Station, men han var syg, da han flyttede dertil og blev aldrig mere helt rask. Den 14. Oktober 1922 døde han paa et Hospital i Roskilde. En smuk og redelig Gerning var dermed sluttet, men Mindet om hans Virksomhed vil leve blandt hans mange Elever og den Befolkning, som kom ham saa venligt i Møde. Ikke mindst vil mine to Søstre og jeg bevare Mindet om ham som den trofaste og opofrende Fader. Min ældste Søster, der var Lærerinde i Tune, blev gift med Gaardejer H. P. Madsen, og den yngste er Lærerinde i Roskilde; alle tre gik vi saaledes i Fædre-nes Fodspor.

Den 20. Oktober 1922 blev Fader begravet paa Snoldelev Kirkegaard. I Kirken talte Pastor Glahn, Snoldelev, og Faders Fætter Provst Sparre-Petersen, Gamtofte, der bragte ham en Tak for fælles Minder fra Barndommens, Ungdommens og Manddommens Dage. Ved Graven bragte Overlærer Hans Rasmussen en Tak fra den danske Lærerstand og sluttede: »Hvad godt der ved os udrettes, skal aldrig slettes hos Gud«. Selv bragte jeg en Tak for alle de lyse, rige og smukke Minder, han efterlod os. Minder vi altid vil værne og bevare i Trofasthed. Jeg slutter med følgende Mindeord fra »Folkeskolen«: »Gehl-Kristensen var en ypperlig Lærer; hvor han virkede, satte Befolkningen høj Pris paa ham og gav ham mange synlige Vidnesbyrd derom. Han var en tro Søn af sit Fædreland, en alvorlig Kristen og i alle Maader en Pryd for vor Stand«. Ved Faders 100 Aars Fødselsdag den 22. juli 1955 mindedes han ved en smuk og anerkendende Artikel i »Roskilde Dagblad«, som viste, at han stadig blev bevaret i Mindet hos den Befolkning, hvor han virkede i 30 Aar.

(Fortsættes.)

FØRSTELÆRER VALD. MORTENSEN

* 25. december 1870 – † 23. august 1956

De, der har deltaget i Jonstrupsamfundets møder, vil huske den gamle lærer Valdemar Mortensen, som gerne tog ordet og i poetiske vendinger genopfriskede sine barndoms- og ungdoms-erindringer fra det gamle Jonstrup. Endnu ved sammenkomsten på grundlovsdagen i fjor talte han længe og livligt om sine ungdomsbekendte; men nu har vi hørt ham for sidste gang. Den 23. august døde han i sit hjem i Tåstrup efter få dages sygdom.

For dem, der kendte ham nærmere, var hans interesse for og kærlighed til det gamle Jonstrup legendarisk. Med sin ufattelig gode hukommelse kunne han i timevis berette om hændelser, der lå 75 år tilbage, hans reol og skrivebord var fulde af optegnelser om Jonstrup og jonstruppere, og i hans hjem var der en jonstrupstue med møbler fra hans gamle hjem på Jonstrup og med billeder derfra gennem hundrede år. Den, der ønskede oplysninger om seminariets historie, kunne trygt komme til ham, han vidste besked og havde orden i sagerne. Af og til sendte han bidrag til Jonstrupbogen, således skildringen af

branden 1889 (bind 25) og barndomserindringerne (bind 32 og 33), og han har skænket mange interessante og værdifulde ting til Jonstrupsamfundets arkiv, især billeder. Jonstrupsamfundets styrelse gjorde ham i 1947 til æresmedlem af samfundet, hvilket efter hans udsagn var en af hans livs største glæder.

Valdemar Mortensen var yngste søn af den kendte seminarie-lærer Hans Mortensen, og han blev født på Jonstrup den 25. december 1870. Hans Mortensen var lærer i naturhistorie og landskendt som botaniker — det er ham, der har sået mange af de sjældne planter, vi fandt på vore ekskursioner i seminariets omegn — og hans sønner arvede hans interesse for naturen. En af dem var overlærer i Viborg, H. Chr. C. Mortensen, kendt i mange lande for ringmærkningen af storke, en anden var skoleinspektør R. C. Mortensen, mangeårig redaktør af Jonstrupbogen, også kyndig i zoologien, en tredje fik sit virke i Zoologisk Have, og Valdemar Mortensen var også naturhistorisk interesseret, selv om det i årenes løb foruden lærergerningen mest var topografiske og lokalhistoriske emner, der optog ham.

Efter skolegang i seminariets øvelsesskole blev Valdemar Mortensen som 16-årig elev på Jonstrup, og han dimitteredes kun 19 år gammel i 1889. Derefter var han et år huslærer på herregården Rosjöholm i Sverige; herfra kom han til Thorkildstrup på Falster, og i 1892 blev han lærer i Hillerød, hvor han virkede i 10 år. Men bylivet passede ham ikke, han savnede den nære kontakt med børnenes forældre og livet i naturen. Han gjorde da det forbavsende, dengang næsten uhorste skridt, at søge fra byen til landsbyen og blev lærer i Karlslunde mellem Roskilde og Køge. Her fik han sit livs virke, idet han var lærer i Karlslunde lige til sin afsked 1935. Han fandt sig til rette på stedet og knyttede sig meget nær til befolkningen, som så op til ham og valgte ham til formand i en række stedlige foreninger. Han blev egnens historiograf og udgav Karlslunde sogns historie, og han var medvirkende, da mindestenen over Svend Grathes sejr over venderne blev rejst ved Køgevejen. Ved sin afsked den 31. december 1935 blev han Ridder af Danebrog, og i 1947 blev han æresmedlem af Tåstrup og omegns lærerkreds 3B. Efter sin afsked flyttede han og hans hustru Kirsten, f. Otto, ind i

deres villa i Pileallé i Tåstrup, men allerede 1937 døde fru Mortensen. De sidste 18 år af sit liv blev Valdemar Mortensen trofast og omsorgsfuldt passet af sin dygtige husbestyrerinde frøken Dagmar Dybdal. Han efterlader sig fire børn; en datter, der bor i Tåstrup, en datter i København og en datter, der er lærerinde i Kirkerup Skole ved Slagelse, samt en søn, der bor i Kanada.

Gamle jonstruppere vil mindes ham for hans store kærlighed til Jonstrup og for hans interesse for Jonstrupsamfundet, og som en sidste hilsen fra ham vil vi bringe hans afskedsdigt til Jonstrup, som han fremsagde ved afskedsfesten i december 1953. Han skrev dette digt, da han var lige ved 83 år gammel. Da han stod på talerstolen, var belysningen for svag til, at han kunne læse digtet, men han forbløffede forsamlingen ved at kunne fremsige det efter hukommelsen.

Mit Farvel til Jonstrup.

12. Decbr. 1953.

Jonstrup, min Barndoms fredhellige Sted.
glitrende Solglimt fra Søndersøs Bred,
Marker og Haver i Solglans fra oven,
grundfaste Mure om Hjemmet saa trygt,
skærmende smykket med Vedbendens Ranke,
der blev mit Ungdomshaabs Drømmeslot bygt,
ofte til dig gaar min lønlige Tanke.
Dig har jeg elsket i Barndommens Aar,
elsket i Ungdommens sollyse Dage,
elsket i skiftende Vinter og Vaar,
elsker endnu i min Livsaftens Dage.

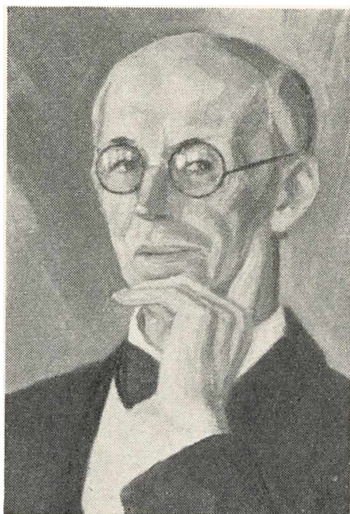
Kanefartsture til Bjældernes Lyd
nød vi med Barnets uskrømtede Glæde.
Hvor end min Tanke vil dvæle en Stund,
ude i Skoven, som ogsaa derhjemme,
blidt mig tillvisker saa hjemlig en Stemme.
Jonstrup skal flyttes, det knuger mit Sind,

her har halvandet Aarhundred' det staaet,
talrige Slægter gik her ud og ind,
Skarer af Ungdom her Lærdom har faaet.
Eet jeg dog føler, kan ej flyttes med:
Minderne, som her til Stedet sig binder,
Mindernes Alfer ej drager af Sted,
her vil de leve, mens Tiderne svinder.

Barndom og Ungdom var herlige Aar
i Kammeraternes trofaste Skare,
alt i Erindringens Solglans nu staar,
Mindet derom jeg med Tak vil bevare.
Ude i Skoven vi færdedes frit,
føjte i Krat og paa Stier os hjemme,
Bøgenes Løvsal os skærmede blidt,
glade vi lytted' til Kukkerens Stemme.
Yndig var Skoven, naar Bøgen sprang ud,
tusindfold stod Anemoner i Klynge,
rundt i Skovhallernes vaarfriske Skrud
Fuglenes Kor hørtes lystigt at synge.
Vinterens Tid havde ogsaa sin Fryd,
ned over Bakker vi sused' i Slæde.

Jonstrup jeg siger med Vemod Farvel.
Tak for de mange livsalige Minder,
som sig har sænket saa dybt i min Sjæl!
Der vil de leve, til Glasset udrinder!

Viktor Pedersen.

SEMINARIELÆRER, CAND. THEOL. OLAF KEJSER

* 25. august 1875 – † 2. december 1956

Den 2. december 1956 døde fhv. seminarielærer Olaf Kejser i sit hjem i Ballerup efter langs tids svagelighed og sygdom. Mange gamle jonstruppere vil mindes deres gamle lærer, der gennem 30 år på sin stilfærdige måde var med til at præge jonstrupungdommen.

Selv om der i Olaf Kejsers slægt fandtes flere skolefolk, var det på ingen måde sunget ved hans vugge, at han skulle blive skolens mand; det var først som moden mand og efter alvorlige overvejelser, at han besluttede sig til at blive lærer. Hans fader var lærer i Kalundborg, men i en ung alder brød han af og etablerede sig som forretningsmand i København, hvor han i løbet af en kort årrække oparbejdede en blomstrende grossereraktivitet.

Billedet er reproduceret efter Ole Søndergård's maleri, skænket Olaf Kejser af kollegerne på Jonstrup på 70-årsdagen.

somhed. Det var faderens ønske, at sønnen Olaf skulle uddannes som forretningsmand for senere at overtage virksomheden, og efter præliminæreksamen fra Schneekloths skole begyndte Olaf Kejser som lærling i faderens forretning. Han ønskede imidlertid at studere og brød hurtigt af og læste til student, hvorefter han studerede teologi. I 1901 blev han cand. theol., han gennemgik Pastoralseminariet og stod uddannelsesmæssigt fuldt rustet til at blive præst, men følte intet kald dertil. Nogle vikariater ved seminarier gav ham lyst til lærergerningen, og efter at have dygtiggjort sig i dansk og historie blev han i 1904 lærer ved Th. Langs seminarium i Silkeborg. Her virkede han i 12 år, hvorefter han kom til Jonstrup som Eggert Lunddahls efterfølger.

Olaf Kejser blev på Jonstrup en anset og afholdt lærer. Der var i hans væsen noget reserveret, noget stilfærdigt og fornemt tilbageholdende; men han var på ingen måde nogen kølig natur. Han var elskværdig, havde lune og hjerte for sine medmennesker, ikke mindst for sine elever. Han var en fin, noget kritisk iagttager og en udmærket menneskekender. Med en vis skyhed skjulte han sine følelser, men i hvert fald de mere modne blandt eleverne var klare over, at der bag undervisningen hos denne lærer lå en selvstændig tænken, en kritisk vurdering og afklarede synspunkter. Ligesom han selv stræbte efter at finde frem til det sande, det ægte og virkeligt værdifulde i stoffet, appellerede han til sine elever om at gøre det. Fraser og hulhed var ham en vederstyggelighed. Hans fine dannelse og hele kultiverede personlighed kunne ikke undgå at præge mange af de unge, hvis åndelige vejleder han var. Mange lærere vil med respekt og taknemmelighed mindes Olaf Kejser.

Ved begravelsen fra Ballerup kirke, d. 7. decbr. 1956, talte tidligere lærer ved Jonstrup, provst Egede Schack, ud fra ordet hos Esajas 8, 6 om »Siloas sagte, rindende vande«, et ord, der passede så godt på Olaf Kejser. Han betegnede Kejser som en særpræget personlighed, egentlig en ener i dansk seminarieverden, og talte smukt og personligt om sin afdøde kollega. Jonstrupsamfundets formand, overlærer Kaj Bang, tolkede gamle elevs tak.

Gamle jonstrupper vil også sende deres tanker til fru Erna

Kejser og døtrene, frk. Ilse Kejser og fru Annelise Brask-Ander-
sen, som vi altid mødte elskværdighed og venlighed hos i vor
jonstruptid.

Kaj Bangs tale.

»Mindet lader som ingenting,
er dog et lønligt kildespring.«

En af det gamle Jonstrups ædleste personligheder, seminarie-
lærer Olaf Kejser, æresmedlem af Jonstrupsamfundet, er gået
bort.

I tredive år var Olaf Kejser en samvittighedsfuld og pligtro
lærer, der i sin gerning blandt *de* unge, der blev *ham* betroet,
på en sjælden fin og stilfærdig måde var et eksempel til efter-
følgelse.

Olaf Kejser var en yderst nobel personlighed, en fin og stil-
færdig mand, der aldrig søgte sit eget, men i hele sin livsger-
ning uegennyttigt stræbte efter at give andre del i de værdier,
der ikke fortæres af møl og rust.

Alt, hvad der var af betydning for udvikling af den menne-
skelige ånd, alt, hvad der var af lødig åndelig værdi, bragte han
i den mest klare og fornemme form sine elever. I åndens og
kundskabens verden satte han ungdommen stævne og lod dem
på den redeligste måde blive delagtige i sin store og omfattende
viden. Aldrig gav han noget uægte fra sig, aldrig var hans tale
hul, for ham var *det værdifulde — ægtheden — sandheden* det
bærende, det *livsbekræftende* i dagens skiftende timer.

Fordomsfri og mild var han i sin bedømmelse af livet og
menneskene.

Med dyb forståelse af denne verdens strenge krav førte Olaf
Kejser sine elever frem mod de højeste idealer til uvurderlig
betydning for den unge lærer, til gavn for den danske folke-
skole og til megen ære for ham selv, denne Jonstrups sande ven,
der altid satte sig selv bagest.

I dag går tanken fra gamle jonstrupperne i alle egne af landet
i denne stund til Olaf Kejserns bære. I dyb og inderlig taknemme-
lighed mindes de deres gamle lærer, og stille bringer de ham en
tak for alt, hvad han kom til at betyde for dem.

Fra Jonstrupsamfundet skal lyde en sidste og hjertevarm tak for den aldrig svigtende interesse, han viste samfundet og Jonstrup og dets minder.

— »Aldrig dør eftermælet, hvor det er vel vundet«. —

Mindet om Olaf Kejser vil lyse og blive bevaret i dyb ærbødighed og hengivenhed, og på alle gamle jonstrupperes vegne udtaler jeg her ved hans bære et:

Æret være hans minde!

Viktor Pedersen.

SKOLEINSPEKTØR, REDAKTØR H. BAHNE JENSEN

* 10. juni 1895 – † 14. april 1956

Den 11. februar 1956 blev Bahne Jensen indlagt på Diakonissestiftelsen, hvor han gennemgik en alvorlig operation, som tilsyneladende blev godt overstået; men hans kræfter ebbede ud, og efter to måneders sygeleje døde han den 14. april 1956. Hans død gjorde et dybt indtryk ud over landet, hvor han var kendt og anset i vide kredse. Sjældent har nogen skolemand fået en så fyldig og rosende omtale som Bahne Jensen i fagpressens og dagspressens nekrologer, der alle gav udtryk for, hvilken betydelig personlighed den danske skole havde mistet. Hans intelligens, der især lyste i hans eminente journalistik, hans flid, redelighed og trofasthed blev berømmet, og selv hans modstandere i dagens debat sænkede deres kårder til ære for ham. Det er med rette blevet fremhævet, at han, der for offentligheden stod som en stridens mand, der meget skarpt forfægtede sine anskuelser, i virkeligheden var et beskedent og ydmygt men-

neske, som i sin daglige færden skabte hygge og tryghedsfølelse hos sine medarbejdere. Vi, der var hans venner fra jonstrup-årene 1919—1922, har — uden altid at være enige med ham — med stolthed fulgt hans løbebane som lærerstandens pennefører og beundret hans dygtighed, indsigt og mod; men alligevel vil vi huske ham bedst som den fornøjelige, trofaste og hjælpsomme kammerat fra ungdommen op gennem årene.

Bahne Jensen stammede fra Hjørring, hvor hans fader var grosserer, og opvæksten i det kultiverede hjem gav ham en dannelse og formfuldendt optræden, som altid prægede ham. Allerede i gymnasieårene viste hans medfødte stilistiske begavelse sig både i hans stile og i skolebladet »Krateret«, som han var medredaktør af. I et af bladets numre skriver den 15-årige Henrik om sit bedste minde fra en Sverigesrejse, klassen havde foretaget; heri hedder det om de svenske værtsfolk:

De tog imod os med hjertelig Gæstfrihed, de lod os faa Indblik i deres daglige Gerning, der præges af Alvor og Energi, de viste os det kundskabsrige og daadskraftige Menneskes dybe Respekt for ethvert dygtigt Arbejde, selv om den, der udfører det, ikke netop var støbt i samme Støbeske som en selv; paa deres taktfulde, noble Maade magede de det saa, at vort Ophold iblandt dem blev paa een gang saa hyggeligt, saa naturligt, saa selvfølgeligt, for hvert Skridt viste de os fint og diskret og hjerteligt, at vi var deres velkomne Gæster — og da de saaledes havde gjort Dagene indholdsrige og Samværet kært for os, ja saa tog de Afsked med os ved saa varmt og stemningsrigt at pege paa vort eget Fædrelands og vor Kulturs nationale Værdier.

Eksemplet er tilstrækkeligt til at vise, at han var en ualmindelig moden og stilistisk begavet gymnasiast.

Efter studentereksamen ønskede den begavede unge mand at blive journalist, men han ville have en så grundig uddannelse som muligt og begyndte derfor at studere statsvidenskab ved Københavns universitet (hos professor Aage Friis); men faderens sygdom medførte, at han brød af og tog en stilling ved Middelfart Venstreblad, hvor han inden længe blev redaktionssekretær, en yderst krævende stilling for så ung en mand. Efter

et par års virksomhed i Middelfart optog han sine studier ved universitetet. På dette tidspunkt af sit liv var han meget usikker overfor valget af livsstilling, idet han vaklede mellem tre muligheder. Han havde betingelser for en fin journalistisk løbebane, men følte en vis forpligtelse til at uddanne sig til forretningsmand for at kunne videreføre faderens virksomhed, og dertil kom en dragning mod lærergerningen. I en stil, der er en hel lille afhandling over emnet: Hvorfor jeg vil være lærer, har han fortalt om sit dilemma. Han lader en ung mand drøfte sine fremtidsmuligheder med erfarne, ansete mænd, først med storkøbmanden, der advarer ham mod at gå den vej, hvis han vil bevare sin uafhængighed og undgå det evige jagt efter fortjeneste, så opsøger han redaktøren, som også taler om bladmandens afhængighed og den evindelige jagt efter nyheder og journalistens opslidende og enerverende arbejde, og endelig opsøger han byens gamle overlærer for at høre hans mening om lærergerningen, og dennes ord gør et dybt indtryk på den unge mand. Her bringes et uddrag af overlærerens udtalelser:

»Ved du, at Lærergerningen er en af de vanskeligste? Har du Kærlighed til Børn og unge? Kan du udstraale samme Sympati over de dumme og træge som over de begavede og kvikke? Har du Mod til Aar efter Aar at gennempløje samme Pensum, se Aargang efter Aargang stævne ud i Livet, mens *du* bliver siddende? Har du Mod til at blive en af de stille i Landet? Du ved, jeg elsker min gerning; jeg kender ingen skønnere. Børnene er det værdifuldeste, vi ejer; alt vort Haab udspringer fra dem. Man kan tvivle paa det Slægtled, der nu danner Stammen i vort Samfund; men hos Børnene gror der nyt Haab.

— — Vi skal opdrage Børnene til Lydighed og Pligtfølelse, siger de aandløse Pædagoger. Ja, selvfølgelig skal Børnene være pligtopfyldende og lydige; men det skal netop være en Selvfølge, det skal ligge som en Understrøm i Undervisningen og aldrig være det blotte Maal. Maalet er langt større. Børnene skal blive fordomsfrie, dybt forstaaende Mennesker med et aabent Sind for Tidens og alle Tidens Rørelser. — — Vi maa lære Børnene Respekt for alt, hvad der stammer af

Aand, give dem Lyst til at bygge med paa Menneskehedens store Kulturbygning. Det sande, det skønne, det gode er Fanfare, der kalder og maner, og Børnene skal følge den og kæmpe videre, hvor vi gav op. Naar jeg sidder i min Klasse, saa føler jeg mig saa uafhængig, som et Menneske kan blive. Jeg har ikke bøjet Knæ for Tidens Guder, jeg føler mig gennem mine Fag i Pagt med det evigt menneskelige og er dybt taknemmelig over, at en god Skæbne afgrænsede min Verden og Kampplads til en Skolestue. Jeg elsker Lærergerningen, og jeg vil sige til dig: Har du Mod, saa vælg den!«

Bahne Jensen afbrød sit studium, men ville aftjene sin værnepligt, inden han begyndte at læse til lærer. Medens han ventede på indkaldelsen, var han journalist ved »Sydsjællands Venstreblad«, 1919 var han soldat og kom derefter — med dispensation — på Jonstrup i september samme år.

Man kunne vente, at en elev af hans format skulle føle sig hævet over kammeraterne på seminariet, men det var så langt fra tilfældet. Ingen har med mere lyst og humør kastet sig ud i det jonstrupske kammeratliv, og med sin medfødte charme vandt han alle for sig. Han havde en forbavsende evne til at opdage skjulte evner og talenter hos kammeraterne og få dem frem i lyset. Naturligvis var vi blændede af hans intelligens og viden, men han ønskede ikke beundring, kun at vi under fornøjelige former skulle få det bedst mulige udbytte af de tre år. Mange blev hans venner, og som den trofaste natur, han var, holdt han fast ved venskabet; han var det selvfølgelige midtpunkt i en kreds af jonstrupvenner til sin død. Kærligheden til Jonstrup var ægte hos ham, og de tre år på den gamle borg stod for ham som en lykkelig tid. En jonstruppermiddag hos ham begyndte med afsyngelsen af »Den gamle borger« og sluttede med »Nu grønnes de birke—«, og han holdt af at opfriske minderne derfra. For øvrigt hørte hans selskaber til de få, hvor sangbøgerne var fremme, og aftenen gik med fællessang og musik.

Da han dukkede op på Jonstrup, havde klassen sin første stil for; den hed »Efteråret«. Hans stil blev læst op, og vi var forbløffede over, at det var muligt at lave et stilistisk kunstværk over et så banalt emne. Selv om han ikke behøvede det, skrev

han troligt alle stilene årene igennem og gjorde sig umage med dem. De var så gode, at provinsblade købte dem af ham og bragte dem som betragtninger. Blandt alle de forskellige måder, jonstrupperne i tidens løb har skaffet sig lommepege på, er denne vistnok enestående. Det urolige kollegieliv generede ikke hans arbejde, for han tog først fat, når vi andre gik til ro. Skønt han hverken var sports- eller friluftsmænd, var han om eftermiddagen gerne med på vandringer i naturen, for jonstrupperne var skovgængere dengang, bl. a. for at samle grankogler til at fyre i kakkelovnen med. Om aftenen dyrkede han det seltskabelige kammeratliv, men ud på aftenen, når spectus slukkede lyset, så tændte Bahne Jensen sit bekendte stearinlys: det var lysestumper i forskellige farver, som han smeltede sammen til et højt lys, og så satte han sig til at læse. Men først tog han stiv flip på, for åndsarbejde var for ham en højtidelig handling, som man ikke måtte profanere ved for magelig påklædning eller ved at sidde i en blød lænestol. Så koncentrerede han sig om sit arbejde, og han var flittig, selv med at tilegne sig det elementære stof, som man skulle tro måtte kede ham efter de mange års skolegang. Han forstod betydningen af, at læreren selv er aldeles sikker i barneskolens stof.

I ældste klasse var han selvskreven til at være borgskriver, men han tog også en større opgave op. Nu var tidspunktet kommet til at give kammeraterne den interesse for samfundsproblemerne og det udsyn i verden, som han syntes, jonstrupperne manglede i høj grad. Han startede elevbladet »Vi og Verden«, som øjeblikkelig vakte så stor opsigt, at det fik et stort antal abonnenter ud over landet. Det bragte ikke alene jonstrupnyt — det var det mindste af det — men sendte et pust fra verden udenfor ind over den jonstrupske anededam. Han udførte den redaktionelle bedrift at etablere forbindelse mellem tidens kendte mænd og Jonstrups seminarister, samtidig med at han selv holdt sig i baggrunden. Fremtrædende mænd som Olfert Ricard, Morten Pontoppidan, Gunnar Gunnarsson, Svend Fleuron o. fl. sendte indlæg til bladet, og vi famlende begyndere blev lokket til at skrive om tidens spørgsmål.

Naturligvis var der meget på Jonstrup, som Bahne Jensen ikke kunne bifalde, men han havde pietet overfor den gamle

lærerskole, og han nedlod sig aldrig til at gøre ophævelser over småubehageligheder, men advarede mod troldsplinten i øjet, der får en til kun at se skævhederne. Allerede dengang havde han den smukke egenskab at kunne få øje på det lyse og gode hos sine medmennesker, og han fremhævede helst de værdifulde sider hos lærerne og fandt lyssider hos enhver af kammeraterne. Vi, der kendte ham bedst, ved, at når han »spiddede« sine modstandere på sin skarpe pen, så var det ikke manden selv, men hans efter Bahne Jensens opfattelse forkerte meninger, han ville til livs. Når man efter at have hørt ham omtale sine modstandere venligt, udtalte sin forundring over, at han skrev så skarpt mod dem, kunne han sige: Jeg skriver ikke skarpt; det er mine argumenters slagkraft, der får det til at se sådan ud.

Argumentationen var hans sande styrke. Ikke ved tvang, ikke ved flammende taler eller lokkende løfter, men ved saglige, gennemtænkte argumenter, fremført i en klar, letforståelig form skulle man overbevise mennesker om sine meningers rigtighed. Og han har overbevist mange om, at han havde ret i meget. Dertil kom hans loyalitet. Han var loyal overfor det skolevæsen, han tjente, og som han var glad for at tjene, og han var loyal overfor sin organisation. Ikke underligt, at han blev højt påskønnet som redaktør af »Københavns Kommuneskole« i 8 år og som »Folkeskolen«s redaktør i 14 år. Selv higede han ikke efter påskønnelse, og tanken om at nå højere poster i skolevæsenet var ham fremmed. Da han engang blev spurgt, om han da ingen personlige ambitioner havde, svarede han: Jeg har den ambition at kunne give mine læsere rigtig oplysning og ikke kede dem! Som taler anglede han ikke efter bifald og følte selv, at han skrev bedre, end han talte. Ikke destomindre lyttede forsamlinger altid optaget, når han tog ordet, for han havde en evne til altid at løfte diskussionen op i et højere plan og sætte sagen i rette perspektiv. Men hvor frisindet han end var, sympatisk indstillet overfor nyere skoletanker, så undgik han dog ikke, at visse modstandere beskyldte ham for at være reaktionær.

Efter seminarietiden dygtiggjorde Bahne Jensen sig yderligere til sin gerning og tog således faglærereksamen i dansk. Som lærer var han overordentlig afholdt af børnene som af kol-

legerne, og han fandt på Sundbyøster skole i København, hvor han virkede en snes år, frem til medlærere, der havde noget at give skoleverdenen, hvilket gav sig et smukt udslag i bogen »Den unge lærer«, en virkelig god undervisningsvejledning. Sammen med K. J. Blomquist (dim. fra Jonstrup 1920) udgav han det udmærkede hjælpemiddel »Skriftlig dansk for folkeskolens ældste klasser« og sammen med Fr. Vedsø samfundslæren »Danmark — det folkestyrede land«. Han redigerede Danmarks lærerforenings bog »Folkeskolen under besættelsen« og jubilæumsbogen ved 75 års jubilæet. Endelig var han med i Dansk Sprognævns arbejdsudvalg, som udarbejdede den nye retskrivningsordbog. Utroligt, at han, den stærkt optagne mand, kunne overkomme alt dette. — Som inspektør ved Randersgades skole i København var han anset og meget afholdt af lærerne, børnene og deres forældre; alle havde tillid til ham og så op til ham.

Den 22. april 1956 bisattes han fra Sct. Jacobs kirke i København. Pastor C. Nygaard-Andersen talte smukt om hans rige menneskelige personlighed, og formanden for Danmarks lærerforening, overlærer Stinus Nielsen, udtalte en dybfølt tak for hans arbejde for den danske lærerstand. Formanden for Randersgades skoles lærerråd bragte hans medarbejders tak for hans menneskelighed og varme hjerte, han havde været en retfærdig leder og en god og gæstfri ven. Til slut sang Bahne Jensens ven, skoleinspektør Jørgen Haahr, som et sidste farvel »Jeg er træt og går til ro —«. Efter ligbrændingen blev urnen ført til Hjørring og gravsat der.

Bahne Jensen havde mistet sine brødre, men han efterlader sig en søster, overlærer, frøken Anni Jensen, Nyborg. Han var ugift, men hans hjem, hvor venner ofte samledes, styredes med stor dygtighed af hans udmærkede husbestyrerinde, frk. Damgaard Nielsen, som er kendt og afholdt af mange skolefolk.

I Jonstrupsamfundet vil den trofaste kammerat, dygtige skolemand og fremragende redaktør Bahne Jensens minde blive holdt i ære.

Viktor Pedersen.

FRA JONSTRUPPERNES VERDEN

Formandsskifte i Jonstrupsamfundet.

Ved generalforsamlingen d. 5. juni 1956 meddelte fhv. skoleinspektør Ernst Gehl, at han havde besluttet at trække sig tilbage som formand for Jonstrupsamfundet, en meddelelse, der blev modtaget med protest fra forsamlingen: man ville beholde den afholdte og ansete formand længe endnu. Men Gehl holdt fast ved sin beslutning, idet han henviste til sin alder (født 1879) og til sit ikke helt stabile helbred. Vel er formandshvervet ikke særlig besværligt, men det kræver en del repræsentation, og han fandt det rigtigst at gå i tide og lade et noget yngre medlem blive formand. Spontant blev Gehl derefter hyldet og takket for den smukke måde, han havde ledet samfundet på.

Alle Jonstrupsamfundets medlemmer vil slutte sig til denne tak. Gehl repræsenterer alt det, vi holder af fra vort gamle seminarium, og få har været knyttet nærmere til Jonstrup end han. Som det vil fremgå af hans erindringer, har hans slægt gennem fire led været knyttet til Jonstrup, og gennem hele sit liv har Gehl fulgt gamle jonstrupper og jonstrupforhold med levende interesse. 1944 trådte han ind i Jonstrupsamfundets styrelse, og siden 1946 har han været formand. Utrættelig har han virket for sammenhold mellem gamle jonstrupper og for seminariets trivsel, og med den for ham egne kombination af myndighed og munterhed, forenet med fornem optræden, har han været den fuldendte leder af vort samfund. Jonstrupbogen siger ham også tak for hans smukke indlæg i bogen gennem årene, i alt 10 (1929, 1933, 1946, 1950, 1952, 1953 og 1954), og fordi han har stillet sin slægtshistorie til rådighed for årbogen. Styrelsen har udnævnt Ernst Gehl til æresmedlem af Jonstrupsamfundet.

Til formand har styrelsen derefter valgt overlærer Kaj Bang, København, og vi hilser den nye formand velkommen, idet vi ved, at Jonstrupsamfundet fortsat vil være i gode hænder med ham som leder. Kaj Bang, der er dimitteret 1915, er kendt af mangfoldige jonstrupper, som han ved mange lejligheder har glædet med sine smukke sange og taler. Både i og udenfor skoleverdenen har foreninger ofte valgt ham til at organisere og lede festlige arrangementer, og altid har han høstet fortjent anerkendelse herfor. Den smukkeste jonstrupsang, der vel nogen sinde er skrevet: »Jonstrup, dit navn kalder minderne frem«, er hans værk. Hans kærlighed til Jonstrup, som han her har givet udtryk for, er kendt af os alle. Vi ønsker for ham, at han vil få mange lykkelige stunder i sit arbejde for vort samfund.

Stævnet på grundlovsdagen.

Kun et halvt hundrede medlemmer var mødt frem til stævnet på Jonstrup seminarium i Lundtofte, men de fik en smuk og festlig dag ud af samværet med gamle kammerater. Ved kaffebordet om eftermiddagen holdtes generalforsamlingen, som indledtes med en mindetale over den kendte jonstrupper, H. Bahne Jensen. Kommuelærer Knud Ørhem, Rødovre (dim. 1946), indvalgte i styrelsen i stedet for Gehl. Om eftermiddagen foretoges en udflugt til Fortunen, hvor det nye seminarium skal ligge, og mange kørte derefter til »Øjet« og det gamle Jonstrup. Ved aftensbordet gjorde forstander Åge Morville rede for byggeplanerne og glædede deltagerne med oplysningen om, at der er gode udsigter til, at byggeriet snart kan komme i gang. Lyngby-Tårnbæk kommune bygger øvelsesskolen, og undervisningsministeriet opfører seminariet, formentlig med elevbygning. Derefter var der forskellig underholdning med taler og sang. Pens. førstelærer Vald. Mortensen, Tåstrup (dim. 1890), fortalte barndomserindringer fra Jonstrup, og fhv. kantor Viggo Bitsch og nuværende elev Emil Nielsen causerede over jonstrupvid o. 1910 og nu. Elevernes dobbeltkvartet underholdt med sang og musik, og det glædede gamle jonstrupper, at den halvt glemte afskedskvartet var fundet frem på ny. Den nye formand sluttede aftenen med en smuk tale.

Forhåbentlig vil næste stævne kunne holdes på et nyt, moderne Jonstrup seminarium, og til den lejlighed bør gamle jonstrupper møde op i stort tal.

Det nye Jonstrup seminarium.

I maj 1956 indbød undervisningsministeriet og Lyngby-Tårbæk kommune nogle af landets mest ansete arkitektfirmaer til at deltage i en konkurrence om et nyt statsseminarium på den af Lyngby-Tårbæk kommune skænkede grund nær ved Dyrehaven. Resultatet blev det smukke, men for dommerkomiteen vanskelige, at de indkomne forslag hver for sig bød på fremragende løsninger. Resultatet blev, at førstepræmien blev tildelt arkitekterne professor Erling Langkilde og Ib Martin Jensen i samarbejde med havearkitekten Palle Schmidt for deres (noget omarbejdede) projekt. Tegningerne var offentlig tilgængelige på Lyngby rådhus, og interesserede skolefolk glædede sig over de smukke løsninger, ikke mindst over den præmierede. Der er ikke tvivl om, at man her står overfor opførelsen af et enestående skolekompleks, der vil blive det smukkeste og mest hensigtsmæssige i landet. Men det er også budgetteret til 10 mill. kr.

Bygningerne, der er omgivet af park- og sportsanlæg, er lagt i en stor firkant, som omspænder en stor beplantet plads, hvor der bl. a. findes en svømmehal og en friluftsmødeplads. Selve seminariet, der skal rumme 240 elever, har i rigeligt mål faglokaler og en rummelig koncert- og teatersal, samt en kollegiebygning med 70 værelser. Det er sammenbygget med en kommuneskole til 800 børn, som skal være seminariets øvelsesskole. og seminarieeleverne vil således i deres studietid kunne leve med i en kommuneskoles liv og derved få gode betingelser for at komme lettere over de vanskelige begynderår, når de skal ud i deres fremtidige virke, end det nu er tilfældet.

Lysere fremtidsudsigter har vort gamle seminarium aldrig haft, og vi ønsker forstander, lærere og elever til lykke med, at deres trængselsår efter alt at dømmе snart er til ende. Det nye seminarium vil forhåbentlig stå færdigt i 1959.

Etatsråd Jensens mindesten.

Da seminariet flyttede fra Jonstrup, måtte man lade seminarieforstander Jens Jensens mindesten blive stående, fordi der ikke var plads til den i Lundtofte. Militæret ønsker den fjernet, da den står i vejen og ikke hører hjemme på en officersskole. Nu vil — med etatsråd Jensens efterkommeres billigelse — portrætrelieffet blive taget ud og opbevaret, indtil det kan anbringes på det nye seminarium med indskriften under portrættet. — Seminarieforstander Stig Bredstrups mindetavle vil ligeledes blive anbragt der.

Øvelsesskolen.

Øvelsesskolen på det gamle Jonstrup blev nedlagt den 31. juli 1956. 3 af dens lærere søgte til andre steder, medens 3 blev overført til Lundtofte skole, idet det er meningen, at de skal fortsætte ved øvelsesskolen på det kommende seminarium.

Nye lærere.

Frøken *Karen Lund*, f. den 20. december 1923 i København. Cand. mag. i matematik og fysik 1948. Ansat ved Nørre gymnasium 1948—54 og ved Næstved gymnasium 1954—55. Ved

Karen Lund.

Asta Trier Hansen.

Verner Kesselhahn.

Vagn Jensen.

Geodætisk institut 1955—56. Ansat ved Jonstrup statsseminarium den 1. november 1956.

Fru *Asta Trier Hansen*, der fra 1951 har været timelærerinde på Jonstrup, blev i 1956 seminarielærerinde med fagene gymnastik og håndarbejde. Fru Trier Hansen er født 1915 i Vallekilde og er datter af forstander Poul Hansen og fru Sigrud Trier Hansen. Hun er uddannet på Ollerup og Snoghøj gymnastikskoler og på Askov folkehøjskole, samt på Danmarks højskole for legemsøvelser. Tidligere lærerinde ved Rønshoved højskole og ved den danske skole i Flensborg.

Verner Kesselhahn, f. den 15. marts 1924. Student fra Christianshavns gymnasium. Ansat i landbrugsministeriets matrikuldirektorat, samtidig med at han studerede jura. Efter krigen aftjente han sin værnepligt og blev derefter gift. Begyndte på universitetsstudier i 1948 og blev cand. mag. (dansk og gymnastik) 1955. Har fra 1951 undervist på Jonstrup i gymnastik og har desuden været knyttet til Statens politiskole, Flyvevåbnets fenrikskole og forsvarets civilundervisning. Ansat ved Jonstrup statsseminarium den 1. august 1956.

Vagn Jensen, f. den 11. august 1922 i Vejerslev på Mors, søn af førstelærer K. M. Jensen. Student fra Roskilde katedralskole 1942. Skoleembedseksamen 1950. Gift 1950 med kommunele-

rerinde Else Musaeus. Efter forskellige vikariater timelærer ved Bagsværd kostskole 1952, adjunkt sammesteds 1954. Fast ansat ved Jonstrup statsseminarium den 1. december 1956 med fagene geografi og naturhistorie.

Den 21. februar 1956 døde overlærer Arild S. Ebbe, København. Han blev dimitteret fra Jonstrup 1910, samme år som Rudolph Bruhn, og var med til at sprede glans over det jonstrupske kollegieliv som en af »De seks«. Han bevarede sit friske smittende humør, og endnu ved 150-årsfesten på Jonstrup for seks år siden begejstrede han eleverne ved sine muntre erindringer fra seminarietiden. Han virkede ved Københavns skolelæsen, de sidste 20 år ved Ålholm skole, og var især kendt som en dygtig fysiklærer. Desuden var han meget interesseret i skoleteater og skolescene og gjorde en særlig indsats som leder af afdelingen for teatergarderoben.

Den 20. marts 1956 døde fhv. skoleinspektør J. P. Olsen. Han blev dimitteret 1889 fra Jonstrup og kom derefter som lærer til København, hvor han 1918 blev inspektør ved Sundpark skole. Han er kendt for sin store indsats for sine kolleger, først som bestyrelsesmedlem og formand i Københavns Kommunelærerforening, senere som formand for inspektørforeningen i København.

Den 19. december 1956 døde fhv. viceskoleinspektør P. B. Christensen. Han var dimitteret fra Jonstrup 1901 og virkede senere i Store Hedinge i ca. 40 år, først som lærer, senere som viceskoleinspektør. Han var kendt i vide kredse for sit arbejde med lollandske dialekter, han skrev videnskabelige arbejder derom og udgav en lollandsk grammatik.

Den 22. december 1956 døde inspektør, magister Immanuel Jeppesen, Gentofte. Han var dimitteret fra Jonstrup 1926 og tog derefter faglærereksamen og senere magisterkonferens i dansk. Han var kendt i alle landets mellem- og realskoler som inspektør i dansk, religion, historie og skrivning ved undervisningsinspektionen.

ÅRETS GANG PÅ JONSTRUP

Efter sidste års mange omvæltninger i hele seminariets tilværelse er alt nu ved at komme ind i en rolig gænge. Meget er blevet forandret, men »ånden« er den samme. Vi er allerede kun få, der husker den gamle borg, og vi har måttet prøve på at gøre vort nye tilholdssted til et lige så hyggeligt og hjemligt sted som den.

Det har været svært, fordi forholdene er så forskellige fra dem i Jonstrup. Det, at pladsforholdene er mindre, har ikke betydet så meget som det, at størstedelen af eleverne nu bor så langt fra seminariet. Kollegielivet, som satte sit præg på tilværelsen i Jonstrup, er forsvundet, det vil sige, de 10—12 piger, der bor på »Lille Ørholm«, gør alt, hvad der står i deres magt for at holde sammen på stumperne. De er de vestalinder, der våger over den hellige flamme, seminarieånden, og som altid har te-vandet i kog som en gæstfrihedens gestus mod alle os ulykkelige, som tilbringer vor fritid i togene og busserne.

Selvfølger har det kunnet mærkes på tilslutningen til de arrangementer, som vi har haft på seminariet i årets løb, at der er så få omkringboende. Seminariet har for mange blot været et sted, hvor man tilbragte 6—8 timer daglig, hvorefter man tager hjem og ikke skænker det en tanke resten af dagen. Men jeg vil skynde mig at sige, at dette forhold i år har bedret sig meget; der har efter sommerferien været god tilslutning til fester og andre arrangementer.

Årets første fest var fastelavnsfesten. Tredie klasse havde været på vikariat i efterårsmånederne, og derfor var »skolekomedien« blevet udsat til denne fest. Vi opførte Peter Fristrups parodikomedie »Svend, Knud og Valdemar«. Det var ikke første gang dette festlige stykke gik over de skrå brædder på Jonstrups gamle scene, det fremgik tydeligt af fotografialbummet

på læsestuen. Ved det efterfølgende karneval sås mange sjove og opfindsomme dragter, som i mange tilfælde afslørede bærerens andet jeg, således optrådte to af den daværende fjerde classes elever som sammenlængede straffefanger og andre to som seksdages-ryttere i den helt store stil.

Diskoteksfesten er en temmelig ny foreteelse. Den former sig som en amatøraften, hvor elever (og lærere) får lov til at udfolde deres skjulte talenter, fortrinsvis på det musikalske område. Således mindes sidste års fest for et besøg af en kvartet, iført vatparykker og med så berømte musikere som Johann Sebastian Bach og Ludwig van Beethoven mellem sine medlemmer. Diskoteksfesten har i løbet af sin korte levetid udviklet sig til en af de hyggeligste og festligste af årets fester.

Den sidste af skoleårets fester var dimissionsfesten. Den forløb på traditionel måde med embedsoverrækkelse ved »Øjet« og fællesspisning i gymnastiksalen i Lundtofte, og derefter bal og tyrebål. Apropos: Tyrebål! så opstod der i festkomiteen en diskussion om oprindelsen af dette navn, og det lykkedes ikke at løse problemet.

I det hele taget savner vi tit forbindelsen med fortiden. Vi har en hel del traditioner, hvis oprindelse og betydning vi ikke kender og har svært ved at få oplysning om. Således den »højere Dimis«, som er ved at blive en skygge af, hvad jeg kunne tænke mig, at den har været i sin glanstid. Men måske skal man ikke begræde, at traditioner uddør. Til gengæld opstår nye, f. eks. bliver de nye elever eksaminerede af et par talepædagoger og af dem sendt på lærerværelset efter et skema (som altså ikke findes).

Dusfesten skulle frem for alt være traditionernes fest. Men den har måttet skifte ansigt. Det er umuligt at tage til »Øjet« med de nye jonstrupper, og der bliver nu kun holdt en fest på seminariet, hvor den vigtige præsentation foregår, og hvor »brandermajoren« kan forberede de nye på, hvad de går ind til. Frederiksdalsturen blev i år slået sammen med høstfesten til en Dyrehavetur, som endte på »Kongekilden«, hvor vi dansede og sang, til den sidste bus gik hjem.

Efterårsfesten var i år en stor succes. Tredie klasse opførte »Arsenik og gamle Kniplinger«, og vores gymnastiksal var over-

fyldt, da næsten 200 mennesker drak kaffe og bagefter dansede under et tag af fiskenet med alt godt fra havet i maskerne.

Den sidste fest var julefesten, der var præget af den sidste tids alvorlige begivenheder; hr. Viderø holdt juletalet og hr. Kesselhahn læste Kaj Munks »Før Cannæ«.

Det var måske vel meget om festerne. Der foregår jo meget andet på et seminarium. Foredragene har i år været af en meget fin kvalitet; vi har hørt magister Kaj Bom tale om, hvorvidt vort sprog var lige til brokkassen, Bent Melchior talte om »Staten Israel mellem øst og vest«, og forfatteren Paul la Cour fortalte os, at »Ingen er en ø«. Foruden disse foredrag har forstander Morville arrangeret studiekredse i tilknytning til nogle af sidste vinters foredragsrækker i radioen. Det var et vældig godt initiativ at tage og har hjulpet meget på sammenholdet om seminariet. Alle de, der deltog, var enige om, at studiekredsformen gav en meget fin kontakt mellem de deltagende lærere og elever.

Musikforeningens koncerter har været af samme strålende kvalitet som altid. Sidste sæson hørte vi bl. a. Poul Birkelundkvartetten, i denne sæson lagdes for med en koncert med Wandy Tworek og Ester Vagning.

Vi havde i år besluttet, at der skulle gøres noget ekstra for at vinde seminariemesterskabet i fodbold. Holdet gik derfor i træning og spillede 5—6 træningskampe, før turneringskampene begyndte. Den første kamp i turneringen var mod Haslev. Fodboldholdet sejrede 3—1. I håndbold vandt pigerne, mens drengene blev slået.

Ca. 14 dage senere ankom 90 spillere fra Vordingborg til Jonstrup. Vi vandt fodboldkampen 5—1, men både drengene og pigerne tabte i håndbold. Da Vordingborg og Haslev spillede uafgjort, var vi vindere af den sjællandske pulje. Men i kvartfinalen i Odense måtte vi bide i græsset efter en kamp, som vi syntes, vi burde have vundet. Men vi kunne altså ikke finde målet: Odenses mål, og resultatet var 4—2.

Efteråret er ellers blevet brugt til en tiltrængt revision af lovene for elevråd og elevforening. Elevrådet nedsatte et lovrevisionsudvalg, hvis forslag til nye love blev forkastet på generalforsamlingen. Det kom til stor valgkamp på seminariet,

før det lykkedes at få skabt nogle love, som kunne bruges, men nu er de forhåbentlig så gennemarbejdede, at de kan bruges i mange år, også under de ændrede forhold på det nye seminarium. Da de nye love blev duplikeret, benyttede man lejligheden til at få teksten til borgersangen med, så der ikke mere er en undskyldning for ikke at kende den.

Det vindende forslag i arkitektkonkurrencen om det nye seminarium var hængt op på Jonstrup nogle dage, så vi havde lejlighed til at misunde vore efterfølgere de gode, tidssvarende omgivelser, de kan tilbringe deres seminarietid i; der hørtes bemærkninger om, at det var for tidligt, man var begyndt på Jonstrup, og der spurgtes, om det er tilladt at tage lærereksamen to gange. Men der er endnu et stort arbejde tilbage med undersøgelser af, om lokalerne opfylder alle de krav, som faglærerne stiller til dem.

»Vi gamle« håber, at det også vil være muligt at skabe et Jonstrup med dets specielle ånd under de nye forhold, men vi synes, at de nye jonstruppere, som er kommet til, efter at vi har forladt den gamle borg, er egnede og værdige til at føre traditionerne videre.

Gerda Gammelgaard.

AFGANGSEKSAMEN 1956

1. Andersen, Aage	mg
2. Andresen, Kirsten Marie	mg?
3. Aundal, Søren Niels Frederik	mg
4. Christensen, Tove Margrethe	mg?
5. Dandorf, Ib Søby	mg?
6. Groos, Inger Marie	mg?
7. Hagel, Lis	mg
8. Hansen, Poul	mg?
9. Heinesen, Hjørdis	mg
10. Holm, Preben Boye	mg
11. Ingvar-Jensen, Wibeke	g×
12. Nielsen, Birthe	mg
13. Jarner, Aje	mg?
14. Jensen, Keld Walter	mg?
15. Johnsen, Ane-Margrethe	mg?
16. Jørgensen, Ole Holtoug	g×
17. Knudsen, Mogens	mg
18. Kramp, Flemming	mg×
19. Larsen, Grethe	mg?
20. Christoffersen, Lis	mg
21. Munch, Fritze	mg
22. Nielsen, Emil Møller	mg
23. Nielsen, Helge Jacob	mg?
24. Olsen, Frida Metha	g×
25. Pedersen, Carl Johan	mg
26. Pedersen, John Vang	mg?
27. Pedersen, Leif Wagner	mg
28. Sieverts, Inger Grønfeldt	mg×
29. Thomsen, Bruno Ole	mg
30. Thygesen, Kjeld Sauer	mg?
31. Truelsen, Inge Maud	mg
32. Wesenberg-Lund, Inge	mg

REGNSKAB 1. JANUAR — 31. DECEMBER 1956

	Indtægt kr. o.	Udgift kr. o.
Kassebeholdning pr. 1. januar 1956	259 44	
Kontingenter	2 262 00	
Salg af årbøger	155 00	
58 opkrævninger à 80 øre	46 40	
Renter	2 36	
Repræsentation og møder		97 50
Fremstilling af årbogens 33. bind		1 804 88
Administration og redaktion		200 00
Tryksager		120 25
Porto, gebyrer m. m.		256 59
Kassebeholdning pr. 31. december 1956		245 98
	2 725 20	2 725 20

Ordruphøjvej 24, Charlottenlund.

Wilh. Thomsen.

Revideret og fundet i orden.

Lillekær 17 st., Valby, den 4. januar 1957.

S. M. Waaben,
Sierslev.

Hans Fr. Jensen.

JONSTRUPSAMFUNDETS STYRELSE

Overlærer Kaj Bang, formand, Åboulevard 86, København N. fhv. kantor Viggo Bitsch, Åbrinken 81, Virum, førstelærer Vilh. Hellested, Hellested pr. Hårlev, seminarielærer O. Lindberg, Lundtofteparken 33 pr. Lyngby, overlærer Wilh. Thomsen, kasserer, Ordruphøjvej 24, Charlottenlund, tlf. Ordrup 2492, kommunelærer Knud Ørhem, Ørnevej 25, Glostrup. Elevernes repræsentant er frk. Gerda Gammelgaard.

Årbogens redaktør: skoleinspektør Viktor Pedersen, Vanløse skole, København.